

COMPARACIO D'ALGUNS PARAMETRES ECONOMICS ENTRE ELS DOS GRANS HOSPITALS DE BARCELONA EN ELS ANYS DE LA POSTGUERRA EUROPEA

Teresa CORBELLA i DOMENECH

Alexandre XIFRO i COLLSAMATA

1. INTRODUCCIO

A la ciutat de Barcelona hi hagué pràcticament un sol gran hospital fins ja començat el segle XX: el de la Santa Creu, situat a la ciutat vella. El creixement de la ciutat, amb l'annexió dels pobles del pla, des del 1897, i les necessitats d'ensenyament i assistència van dur a construir un segon hospital, l'Hospital Clínic, que va ser inaugurat l'any 1906. El tercer gran hospital, el de la Vall d'Hebron, construït per la Seguretat Social, data ja de la segona meitat del segle. Mentrestant el vell Hospital de la Santa Creu fou substituït per un nou complex hospitalari, més conegut com a Hospital de Sant Pau, en una altra zona de la ciutat.

L'antic hospital de la Santa Creu va publicar entre els anys 1919 i 1925 (1) uns anuals en els quals apareixen dades sobre la gestió econòmica de la institució. Al mateix temps, l'Hospital Clínic publicava, des del seu inici, unes memòries amb moltes dades, entre elles les econòmiques (2). En aquest treball comparem alguns dels paràmetres econòmics més importants, entre els que es dona informació, d'ambdues institucions en el període de set anys de 1919 a 1925.

2. VOLUM GLOBAL DEL PRESSUPOST

Un primer punt és de considerar el volum total de la gestió econòmica, si més no la que consta en les dades facilitades. Cal dir que no estan expressades en forma de pressupost, és a dir previsió de despeses i ingressos abans de fer-se, intentant que quadrin, sinó que es tracta de dades sobre el que s'ha ingressat i s'ha gastat, és a dir liquidacions de despesa, el que és propi de la manera de fer de l'època.

En aquest punt veiem que l'Hospital de la Santa Creu continua mantenint el primer lloc, si més no des del punt de vista econòmic, de la despesa hospitalària de Barcelona. S'ha de dir que les xifres són molt inferiors, fetes totes les correccions de dades, a les actuals.

* El volum total de despesa, per l'Hospital de la Santa Creu, en aquest septeni, oscil·la entre 1.771.167 i 3.106.529 pessetes. Ja assenyalem en un altre treball (3) que s'inclouen les obligacions pendents de pagament provinents d'exercicis anteriors, el que és una partida considerable. L'any 1919 és de 0 ptes, però en els altres anys del període oscil·la entre 568 i 843 mil pessetes, en xifres rodones. Si fem aquesta correcció ens queda una despesa compresa entre 1.771.167 i 2.291.480 pessetes.

* En el cas de l'Hospital Clínic el volum global de despesa en el període oscil·la entre les 858.751 de l'any 1919 i 1.107.360 de 1925. L'Hospital Clínic no arriba a una despesa superior als dos milions fins els anys 1928 i 1929, en els quals hi ha dues partides d'imprevistos molt àmplies, que no trobem en els altres anys. Amb despesa normal ja es consolida per sobre dels dos milions l'any 1933, quan l'Hospital de la Santa Creu ja ha estat traslladat tot ella al nou de Sant Pau.

Atenent aquest paràmetre podem considerar que el vell Hospital de la Santa Creu es manté, segons el volum econòmic, com el primer hospital de Barcelona.

Taula I
Volum global de despesa (en ptes.)

<i>any</i>	<i>H. Santa Creu</i>	<i>H. Clínic</i>
1919	1.771.167	858.751
1920	2.906.172	1.044.234
1921	3.106.539	1.082.768
1922	3.027.157	1.103.674
1923	2.468.583	956.345
1924	2.506.247	1.016.078
1925	2.908.908	1.107.360

3. EL DEFICIT

La gestió econòmica dels Hospitals sol ser difícil i tot i que hi ha ingressos més o menys estables, aquests moltes vegades són insuficients. Això comporta com a mínim dificultats en el pagament dels proveïdors i de fet un dèficit que s'arrossega

d'un any a l'altre. Els hospitals que analitzem no s'escapen d'aquesta regla, tot i que amb una visió a distància la situació no ens sembla la més dramàtica.

* Per l'Hospital de la Santa Creu el dèficit, en el septeni analitzat oscil·la entre un mínim de 221.488 ptes. l'any 1919 i 880.082 l'any 1920. Percentualment oscil·la entre el 12.51 i el 30.28 %, amb una mitjana del 21.60 %.

* En el cas de l'Hospital Clínic els comptes són una mica diferents. Hi ha més equilibri entre els capítols d'ingressos i de despeses. En cap cas el dèficit supera el 10 % de la despesa i fins i tot en dos anys, els de 1921 i 1922, hi ha superàvit i en altres dos el dèficit se situa per sota del 3 %. El màxim dèficit en quantitat de diners el trobem l'any 1924, que arriba a 98.503 ptes. que representa el 9.69 %. Percentualment el màxim és l'any 1919, que arriba al 9.95 %. El dèficit acumulat al llarg dels anys, fins el 1925, era de 152.500 ptes, que representava el 13.77 % de la despesa i el 13.78 % dels ingressos de l'any.

Taula II
Dèficit hospitalari (milers de ptes.)

<i>any</i>	<i>H. Santa Creu</i>	<i>H. Clínic</i>
1919	- 221.488	-85.504
1920	- 880.082	-2.474
1921	-864.765	+31.197
1922	-599.346	+30.138
1923	-472.943	-28.738
1924	-500.057	-98.503
1925	-648.911	-1.262

Taula III
Dèficit hospitalari (en % respecte a despesa)

<i>any</i>	<i>H. Santa Creu</i>	<i>H. Clínic</i>
1919	12.51	9.95
1920	30.28	0.23
1921	27.84	(+ 2.88)
1922	19.80	(+ 2.73)
1923	19.16	3.00
1924	19.95	9.69
1925	22.31	0.11

4. ELS PAGAMENTS DIFERITS

Aquest és un capítol en el que no podem fer comparacions, perquè les dades no són suficients. Però cal indicar alguna precisió.

* L'Hospital de la Santa Creu indica, en les seves liquidacions de despesa, el que s'ha pagat fins a 31 de desembre i el que queda pendent de pagament. L'any 1919 no s'indica res en aquest sentit i en els altres sis anys les partides pendents sumen entre 529.212 i 904.218 pessetes.

El total pagat (fora de l'any 1919 en que no es diu res) és del 72.36 % l'any 1920 i en els altres cinc no arriba en cap al 60 %. Sol quedar entre el 40 i el 45 % d'impagat a final d'any. Això sol no seria prou indicatiu, tot i que significa un endarreriment global de pràcticament cinc mesos. Si s'analitzen les partides pendents es veu que hi ha grans diferències i que els grans capítols pendents són els de combustible i roba, i en un nivell inferior els de queviures i material quirúrgic.

Així a la "liquidació general de despeses de l'exercici econòmic de 1925" trobem que mentre el capítol de personal només queda pendent de pagament, a 31 de desembre, el 14.76 % del que està previst, en el de combustible està pendent el 94.56 %, sense que aquest any representi cap excepció. Igualment passa en el d'adquisició de roba. En el de queviures hi ha pendent el 53.40 %.

5. LES DESPESES DE PERSONAL

Aquest és un altre punt en el que pot ser interessant de fer comparacions entre l'estructura econòmica dels dos hospitals.

* En el cas de l'Hospital de la Santa Creu el capítol de personal experimenta un creixement continuat entre les 185.201 ptes de l'any 1919 i les 325.548 ptes de l'any 1925. Respecte al total de la despesa hospitalària oscil·la entre el 6.97 i el 12.70 %. El personal administratiu representa entre el 10 i 14 %. Els dos capítols més importants són els d'infermeria i serveis i el de personal facultatiu.

* Pel que fa a l'Hospital Clínic entre els anys 1919 i 1922 consta separat en dues partides. Una és la de "personal subaltern" i l'altra és de "personal en nòmina de l'Estat". El conjunt és homogeni està pels volts del 19 %. La partida de personal subaltern dobla gairebé l'altra. En el trienni 1923-25 hi ha una davallada i queda als voltants del 16 %. Està tot en una sola partida que creiem que correspon només al capítol de personal subaltern, perquè en segueix la línia evolutiva. En conjunt doncs la despesa és bastant més alta percentualment que la de l'Hospital de la Santa Creu, el que significa una estructura diferent del personal.

Taula IV
Despeses de personal (milers de ptes.)

any	H. Santa Creu	H. Clinic
1919	185.201	167.568
1920	202.568	174.803
1921	221.894	197.342
1922	306.826	211.965
1923	313.661	156.913
1924	316.799	161.190
1925	325.548	179.297

Taula V
Despeses de personal (en % respecte a despesa global)

any	H. Santa Creu	H. Clinic
1919	10.45	19.46
1920	6.97	16.73
1921	7.14	18.22
1922	10.13	19.20
1923	12.70	16.40
1924	12.64	15.86
1925	11.19	16.19

6. CONCLUSIONS

6.1. En el període estudiat, 1919-1925, l'Hospital de la Santa Creu, ja en els seus últims anys a la ubicació centenària del carrer de l'Hospital, té un volum de despesa molt superior al del nou Hospital Clínic.

6.2. L'Hospital de la Santa Creu té un dèficit continuat important, que en la mitjana del període és del 21.60 %. L'Hospital Clínic a la majoria dels anys del període presenta un dèficit inferior a l'1 % o inclús un superàvit, i en cap cas arriba al 10 % de la despesa global.

6.3. En les liquidacions de l'Hospital de la Santa Creu trobem partides importants de pagaments diferits, que signifiquen habitualment endarreriments de fins a cinc

mesos en la valoració global. En les liquidacions de l'Hospital Clínic no hi ha dades sobre aquest fet.

6.4. Les despeses de personal són més altes a l'Hospital Clínic. Mentre a l'Hospital de Santa Creu el màxim en el període és del 12.70 %, al Clínic el mínim en el mateix temps és del 15.,86 %. i quan s'inclou la part de nòmina que és pagada per l'Estat s'arriba al 19 %.

NOTES

(1) v. Anuario del Hospital de la Santa Cruz. Barcelona. 1919. Primer año. Barcelona (Vda. Luis Tasso). v. fins a Anuario del Hospital de la Santa Cruz. Barcelona. 1923-1924-1925. Quinto, sexto y séptimo año. Barcelona (Vda. Luis Tasso).

(2) v. Hospital Clínic de la Facultad de Medicina de Barcelona. Año XIII. 1919. Barcelona (Imprenta J. Horta), fins a Hospital Clínic de la Facultad de Medicina de Barcelona. Año XIX. 1925. Barcelona (Imprenta J. Horta).

(3) Corbella, T; Xifró, A: "Gestión del gasto hospitalario en el septenio 1919-1925 en el Hospital de la Santa Cruz de Barcelona" in Act. XI Congreso Nacional y VII Hispano Francés AEDEM (Asociación Europea de Dirección y Economía de la Empresa). (En prensa).